

CALENDARUL PLUGARILOR

PLOUGHMAN'S CALENDAR

Radu MOȚOC

Abstract: *The article presents the collection of volumes published between 1921-1945, dedicated to the popularization of agricultural knowledge, being patronized by the "Society of Agronomists" in Romania, edited by: D. G. Chițoiu, V. Georgescu and G. I. Savin. This Calendar has an encyclopedic character, it deals with historical issues, the chronicle of events, religious anniversaries on days and months, national holidays, the existence of colonies on the Dobrogea territories, it keeps track of cattle fairs, postal tariffs and official train fares.*

Keywords: *calendar, volume, publication, agricultural knowledge, telegraphy, telephony, fishing, hunting*

Acest calendar constituie o colecție de mai multe volume, care a apărut în anul 1921 și ultimul volum în anul 1945. Este o publicație anuală pentru popularizarea cunoștințelor agricole, fiind patronată de „Societatea Agronomilor” din România. Este redactată prin grija domnilor: D. G. Chițoiu, V. Georgescu și G. I. Savin.

A fost publicată la mai multe edituri, printre care amintim: Gurmberg, Cartea Românească și Convorbiri Literare, etc.¹

Primul număr a fost consacrat anului 1921 și printre redactori apare și G. Ionescu-Șișești.

Numărul dedicat anului 1922, pe care îl analizăm, a fost publicat cu o participare substanțială la partea literară a domnului D. G. Chițoiu, care redactează și un cuvânt către cititori. „Sătenii vor găsi într-însul – pe lângă partea obișnuită unei astfel de tipărituri – o icoană a plugăriei noastre, așa cum se înfățișează în hotarele pe care vrednicia românească le-a câștigat, după războiul cel mare, sub ocrotirea Celui



Fig. 1. Coperta Calendarului Plugarilor din 1922

¹ Calendarul Plugarilor pe anul 1922, Ed. Viața Românească, 1921. A mai fost publicată și la editurile: Gutenberg (1920, 1923), Viața Românească (1921), Fundația culturală Principele Carol (1924), Convorbiri Literare (1925, 1926, 1927), Convorbiri Literare (1928, 1929, 1935, 1938, 1939, 1940), Tiparul Oltenia (1930, 1931),



de Sus și prin înțelepciunea Augustului nostru Suveran. Cititorii vor avea prilejul să-și primenească sufletul cu farmecul versurilor unor cântăreți ca Vlahuță, Coșbuc, Iosif și cu cântarea de îndemn spre virtute a Dlui Nicolae Iorga, căruia îi aducem mulțumiri.

Trăim vremuri, în care grija mare de a spori producția țării pe toate tărâmurile trebuie să fie o adevărată lozincă nu numai pentru cei care întâmplător se găsesc în fruntea treburilor țării, ci pentru fiecare român din cuprinsul noilor noastre granițe. **Calendarul plugarilor pe 1922** se înfățișează cititorilor săi astăzi, aducând înțelepciunea bătrânească pentru anul ce vine și care răsare nu numai cu toate nădejdiile noastre, ci și cu o nouă chemare la muncă a tuturor puterilor românești, pentru întărirea țării și îndeostularea ei. Și urmașii noștri vor ști să ne judece.”²



Fig. 2. Regele Ferdinand I și Regina Maria

Înainte de publicarea unor date însemnate, sunt postate imagini cu M. S. Regele Ferdinand I al României și a M. S. Regina Maria. Dar merită a fi semnalată și o **URARE** scrisă de Gh. I. Savin:

An cu sănătate,
Zile cu dreptate,
Suflete curate,
Holde îmbelșugate,
Turme de mioare,
Flori de lăcrămioare.

Acest **Calendar** are un caracter enciclopedic pentru că tratează probleme istorice, aniversări religioase pe zile și luni, sărbători naționale, o evidență a târgurilor de vite, tarife poștale și de transport pe tren, cronica evenimentelor din anul 1921.

Cu specific agrar sunt prezentate urmările reformei agrare, noua tehnică agri-

² *Ibidem*, pag. 3, 4.



colă, folosirea apelor și o analiză bine redactată a agriculturii în Banat, Transilvania, Bucovina și Basarabia, dar și analize legate de herghelii, viticultură, pomicultură, legumicultură.

În final este prezentat un studiu interesant privind coloniile germane din Dobrogea Veche.



Fig. 3. Sărbătorile lunii iunie 1922

Multe din aceste lucrări merită a fi semnalate, cu mai multe detalii. „Date însemnate” așa cum sunt menționate evenimentele istorice, începând cu anul 33

și terminând cu 1916, cuprind 84 de date istorice ale poporului român și nu numai, selectate de D. G. Chițoiu.

- 1440 – Se inventează tiparul
- 1456 – Căderea Constantinopolului sub turci
- 1507 – Introducerea tiparului în Țările Române
- 1561 – Tipărirea celei dintâi *Evangelii* românești, a lui Coresi la Brașov
- 1633 – Scoaterea limbii slavone din cancelarie și biserica noastră
- 1645 – Se tipărește la Iași, *Cazania* lui Varlaam
- 1673 – Apare *Psaltirea* în versuri a lui Dosoftei
- 1892 – Alexandru Moruzi podește Iașul, aduce apă și așează felinare și vardiști
- 1812 – Răpirea Basarabiei
- 1856 – Retrocedarea a trei județe din Basarabia
- 1864 – Împroprietăria țăranilor de Cuza-Vodă
- 1889 – Moartea lui M. Eminescu și Ion Creangă
- 1907 – Moartea lui B. P. Hasdeu și a pictorului N. Grigorescu³.

Un capitol, care cuprinde 24 de pagini, prezintă sărbătorile religioase, pentru fiecare lună dar și lucrările agricole specifice fiecărei luni. În mod special, sunt indicate fazele lunii, răsăritul soarelui și apusul din zece în zece zile. Sunt tratate și „Întimplări de seamă din viața neamului nostru”. Pentru exemplificare menționăm, datele semnalate pentru luna ianuarie..

- 1 ianuarie 1433 - Moare Alexandru cel Bun, îngropat la mănăstirea Bis-trița de lângă Piatra Neamț.
- 10 ianuarie - Ștefan cel Mare, bate pe Turci la Podul-Înalt
- 15 ianuarie - S-a născut M. Eminescu
- 30 ianuarie - Moare Mircea cel Bătrân, Domn al Munteniei și stăpânitorul Dobrogei de astăzi⁴.

Sărbătorile Naționale și ale Familiei Regale, prezentate pe stil vechi, con-stituie un bun prilej de rememorare a acestor sărbători, printr-o selecție de 23 de sărbători.

- 24 ianuarie. Unirea Principatelor Române (1859)
- 14 martie. Proclamarea Regatului României (1881)
- 28 martie. Unirea Basarabiei cu România (1918)
- 11 august. Nașterea M.S. Regelui Ferdinand I (1865)
- 16 octombrie. Nașterea M.S. Regina Maria (1875)
- 15 noiembrie. Unirea Bucovinei cu România (1918)
- 18 noiembrie. Unirea Transilvaniei cu România (1918)
- 28 noiembrie. Căderea Plevnei (1877)

Aniversările necrologice sunt și ele semnalate, printre care:

- 18 februarie. Moartea Reginei Elisabeta (1915)
- 27 septembrie. Moartea Regelui Carol I (1914)

Sărbătorile și vacanțele judecătorești sunt indicate cu mare precizie pentru ca „plugarii” să cunoască cazurile când pot apela la o instanță judecătorească. Predomină sărbătorile religioase, la care se mai adaugă și sărbătorile naționale.⁵

³ *Ibidem*, pag. 6, 7

⁴ *Ibidem*, pag. 8, 9

⁵ *Ibidem*, pag. 32



Nu puteau lipsi din acest context târgurile de vite anuale. Ele sunt prezentate sistematic pe luni și cu precizarea zilei și a localității, separate pe regiuni, precum, Vechiul Regat, Transilvania, Bucovina și Basarabia. Sistematizarea ușurează căutarea localității și a zilei când au loc aceste târguri.

În câteva localități din Vechiul Regat, târgurile se țineau de mai multe ori într-un an. Un caz aparte îl constituie localitatea Suțești (Brăila), unde sunt semnalate nu mai puțin de 6 târguri într-un singur an, – în zilele de 22 martie, 9 aprilie, 2 august, 28 august, 21 septembrie, 8 noiembrie.⁶

Un exemplu asemănător este prezentat și în Bucovina. În localitatea Sadagura se țineau târguri de vite în zilele de 6 februarie, 2 august, 6 septembrie, 3 octombrie, 5 noiembrie, 29 noiembrie și 5 decembrie.

Aceste cazuri sunt excepții pentru că, de regulă, în celelalte localități semnalate, aceste târguri de vite se țineau odată în an.

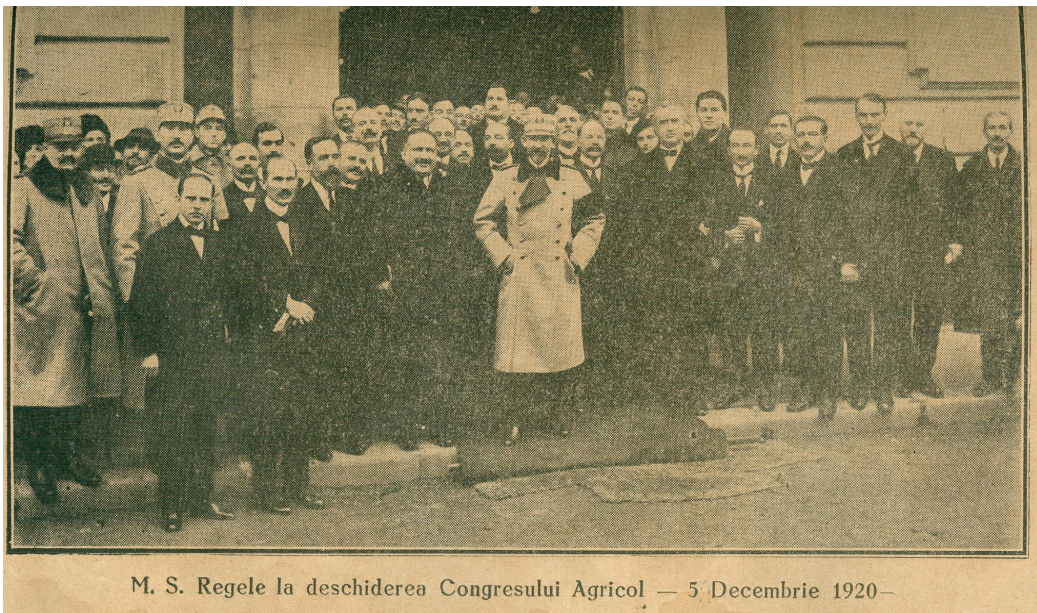
Sunt indicate și târgurile săptămânale din Bucovina, precum:

- **lunea** la Cernăuți, Câmpulung Moldovenesc și Vijinița
- **marțea** la Siret, Gura Humorului, Zastavna, Ispas, Lujeni
- **miercurea** la Coțmani, Seletin, Ciudei



Tudor Vladimirescu

Fig. 4. Tudor Vladimirescu pictat de Aman



M. S. Regele la deschiderea Congresului Agricol — 5 Decembrie 1920 —

Fig. 5. M.S. Regele la deschiderea Congresului Agricol din 5 dec. 1921

⁶ *Ibidem*, pag. 34

- **joi** la Suceava, Storojineț, Vatra Dornei, Sadagura și Vășcăuți
- **vineri** la Rădăuți

Găsim informații, în Calendarul plugarilor (pe localități) ,și despre târgurile de vite ce aveau loc în Basarabia

Un capitol special este dedicat tarifelor poștale, telegrafiei și telefoniei intrate în vigoare de la 1 august 1921.

- Cărțile poștale deschise, interne – 20 bani
- Tariful pentru recomandate, se adăuga 1 leu
- Mandate poștale interne de la 100 lei, 1 leu
- Pentru telegrame, fiecare cuvânt se percepe, 25 bani
- Telegramele telefonate se percepe o taxă în plus de 2 lei
- Telegramele prezentate în zilele de duminică și sărbători legale se percepe o taxă suplimentară de 2 lei
- Convorbire telefonică din aceeași localitate se percepe pentru 3 minute, 1 leu
- Pentru rețeaua interurbană se percepe pentru 3 minute, 2 lei
- Convorbirile urgente se taxează cu dublul tarifelor de mai sus.

În anul 1921 se practicau și timbre de ajutor, care se aplicau pe scrisori simple, recomandate, unde pe lângă taxele poștale se punea și un timbru de ajutor de 10 bani.⁷

Tarifele oficiale de tren pe C.F.R. sunt calculate cu plecare din București – Gara de Nord. Aceste tarife sunt prezentate cu informații legate de kilometraj, tren accelerat sau personal și cu trei clase de confort. Stațiile de sosire sunt în număr de 104 și prezentate în ordine alfabetică.

Pentru Cernăuți este indicat o distanță de 539 de km. și tariful pentru clasa I-a la tren accelerat este de 425 lei, dar pentru un tren personal clasa a III-a, prețul este de numai 103 lei.⁸

O surpriză oferită de acest Calendar al Plugarilor, constituie un capitol redactat de Gh. Chițoiu, pe care l-a intitulat „**Cronica anului**”. Acesta cuprinde evenimentele petrecute în țară dar și peste hotare, în perioada 1 septembrie 1920 și 31 august 1921. Cronică este redactată pe zile și luni. Credem că o selecție a acestor evenimente merită a fi prezentate:

- 1 septembrie **1920** - Bolșevicii încearcă o contra ofensivă spre Brest-Litovsk, împotriva polonezilor
- 6 septembrie – Guvernul polonez comunist este arestat.
- 9 septembrie – Mare cutremur la Toscana
- 15 septembrie – Se recunoaște independența Poloniei
- 18 septembrie – Se deschide în București, consfătuirea reprezentanților bisericii ortodoxe, sub preșidenția I.P.S. Mitropolit Primar, Dr. Miron Cristea
- 19 septembrie – Are loc întâia împrăștiere din țară la Gurbănești-Preasna, jud. Ilfov
- 6 octombrie – Englezii reziliază contractele încheiate cu Rusia
- 14 octombrie – Regele Alexandru al Greciei este mușcat de o maimuță și cade bolnav. (Va muri în data de 25 octombrie 1920)
- 17 octombrie – Se desvelește la Oradea Mare bustul M.S. Regelui Ferdinand I

⁷ *Ibidem*, pag. 36, 37, 38, 39

⁸ *Ibidem*, pag. 40, 41

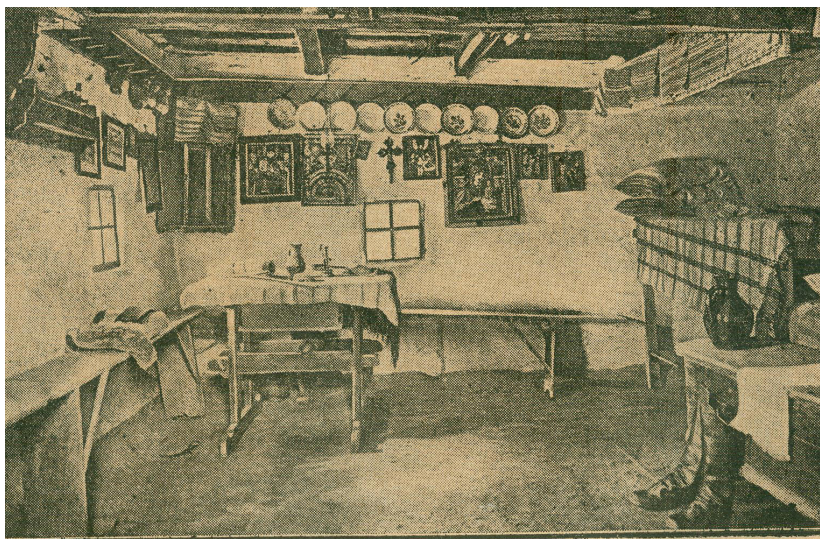


- 20 octombrie Guvernul german expulzează pe bolșevicii ruși din Berlin
- 24 octombrie – Are loc inaugurarea Universității din Cernăuți, în fața M.S. Regelui
- 26 octombrie – Moare Marea Ducesă de Edinburg – Gotha, mama M.S. Regina Maria
- 28 octombrie – Se semnează tratatul dintre România și Aliați, privitor la Unirea Basarabiei
- 14 noiembrie – Irlanda capătă autonomia
- 10 decembrie – Guvernul Unguresc expulzează toți străinii
- 13 ianuarie **1921** – Moare la Iași, sărac și uitat de toți, I. Caragiani, fost profesor la Universitate, membru fondator al Academiei Române, folclorist, traducător al literaturii clasice grecești
- 20 ianuarie – Turcii încep ofensiva împotriva Grecilor în Anatolia
- 15 martie – Marele Vizir al Turciei, Talaat Pașa este asasinat la Charlottenburg de un student armean
- 29 martie – Are loc la Palatul Regal investirea P.S Arhiepiscopului Gurie Grosu al Kișinăului și Hotinului
- 30 martie – este ales de marele colegiu electoral Arhimandritul Visarion Puiu, Episcop de Argeș
- 11 aprilie – La Veneția fasciștii ard portretele lui Lenin și Karl Marx
- 20 aprilie – În Rusia, Tătarii sunt în revoltă împotriva bolșevicilor
- 5 mai – Se sărbătorește în Franța, Corsica și Polonia centenarul morții lui Napoleon
- 14 mai – Camera Comunelor ratifică tratatul de la Trianon
- 22 mai – Are loc pelerinajul de la *Florica* pentru 100 de ani de la nașterea lui I. C. Brătianu
- 23 mai – M. A. Regina Maria este decorată de Regele Italiei cu „Medalia de argint a Virtuții Militare”, decorație acordată pentru prima dată unei femei
- 24 mai – Academia Română comemorează centenarul Brătianu
- 25 mai – Are loc decorarea orașului Galați cu „Crucea de Război” italiană
- 3 iunie – Ședință solemnă la Academia Română pentru centenarul nașterii lui V. Alecsandri
- 5 iunie – Ședință solemnă la Academia Română, sub președenția M.S. Regelui, pentru comemorarea lui Tudor Vladimirescu
- 15 iunie – Se împlinesc 50 de ani de la nașterea lui N. Iorga
- 7 iulie – Se inaugurează la Brașov monumentul eroilor din cimitirul Sf. Bartolomeu, în prezența Casei Regale
- 12 iulie – Liga Fraternității Intelectuale Latine inaugurează la Paris, Monumentul Geniului Latin, la ridicarea căruia participă toate țările latine – împreună cu România
- 30 iulie – Suveranii noștri – sosiți la Paris – merg la mormântul soldatului necunoscut, de sub Arcul de Triunf
- 31 iulie – La Brașov are loc solemnitatea inaugurării cimitirului italian, unde se află îngropați 60 soldați italieni, uciși acolo în luptele din 1916
- 1 august – La Vălenii de Munte se deschid, cursurile de vară, organizate de prof. Nicolae Iorga



- 4 august – Se sărbătorește intrarea trupelor române în Budapesta.⁹

Această cronică este frumos ilustrată cu personlități, care sunt pomenite în text precum: Take Ionescu, Mitropolitul Miron Cristea, I. C. Brătianu, Ion Incuț, Ion Nistor, generalul Al. Averescu și N. Iorga.



Lăuntru de casă țărănească din Ardeal.

Fig. 6. Casă țărănească din Ardeal

Nu sunt neglijate nici activitățile practice de *vânători*. Sunt tabele cu perioadele când este permis vânatul, pe tipuri de animale și păsări, precum urșii, lupii, porcii mistreți, vulpile, pisicile sălbatice, sitarii, rațele, dropii, ciori, grauri, coțofene, ulii, vulturii, etc.¹⁰

Și *pescuitul* este condiționat de anumite perioade, când se permite această activitate. Sunt menționate mai multe specii de pești precum: morunul, nisetru, păstruga, cega, șalăul, crapul, linul, mreana, plătica, racii, babușca, păstrăvii. Din aceste tabele rezultă că în lunile aprilie și mai este interzis pescuitul¹¹.

O interesantă abordare este prezentată într-un calendar al *crescătorilor de vite*. În acest tabel este precizat data fătării pentru: iapă, vacă, oaie, capră, scroafă, cu perioadele de împerechere și gestație¹².

Deosebit de utile pentru agricultori sunt și *măsurătorile în lungime și de suprafață* practicate în regiunile din țară. Sunt prezentate și măsurile de capacitate pentru materiale uscate și lichide, cât și pentru greutate, practicate în diferite regiuni.

Pentru agronomi este foarte important să știe cantitatea de sămânță, distanța între rânduri, adâncimea minimă, temperatura minimă pentru încolțire, la fiecare plantă semănată.¹³

⁹ *Ibidem*, pag. 42- 59

¹⁰ *Ibidem*, pag. 60, 61

¹¹ *Ibidem*, pag. 60, 61

¹² *Ibidem*, pag. 62, 63.

¹³ *Ibidem*, pag. 64, 65, 66, 67



Pentru vânzătorii și cumpărătorii de animale sunt indicate elementele care definesc vârsta animalului. Pentru rezolvarea acestei probleme, lucrarea a prezentat un studiu efectuat de prof. N. Filip, care arată semnele de cunoaștere a vârstei animalelor analizate: cai, boi și oi. Sunt semnalate 25 de particularități, care definesc vârsta unui animal menționat. Vârsta maximă la cai este depistată prin aceste semne de maxim 18 ani¹⁴.

Această lucrare vine în ajutorul agricultorilor și crescătorilor de vite și prin descrierea cum trebuie să se constituie unei Banci Populare și a constituirea unei Obștii sătești de arendare.¹⁵

Nu lipsesc și sfaturile de cum trebuie păstrați ardeii grași, merele, gutuile și ouăle.

Urmările reformei agrare din anul 1921 a fost analizată de G. Ionescu Șișești cu multe informații interesante: „Dacă nu s-ar fi înfăptuit reforma, o bună parte din pământul țării ar fi rămas paragină. Pentru că, ori cât capital și pricepere ar fi avut marii proprietari, cu o țărânie desnădăjduită și fără dragoste de pământ, ei nu ar fi putut isprăvi mare lucru. Astăzi, țara de la un capăt la altul este munci-tă ca o grădină. Numărul vitelor au ajuns îndesulătoare, ba mai mult, se simte un prisos. Minunea aceasta n-a putut-o îndeplini decât țărâניה stăpână pe petecul de pământ. Proprietarii adevărați s-au reîntors la moșioarele lor, pe care le iubesc cu atât mai mult cu cât sunt mai mici. Pământul țării românești poate hrăni de două ori, de trei ori chiar, mai mulți Români decât hrănește azi. Satele se măresc văzând cu ochii și altele noi se plănuește a se întemeia cât de curând. Semnele bune stări la țară se văd astăzi pretutindeni și se datorează reformei agrare.

Este adevărat că pământul se fărâmițează și dincolo de o anumită margine, fărâmițarea aceasta e primejdioasă și poate duce la sărăcie și mizerie”¹⁶

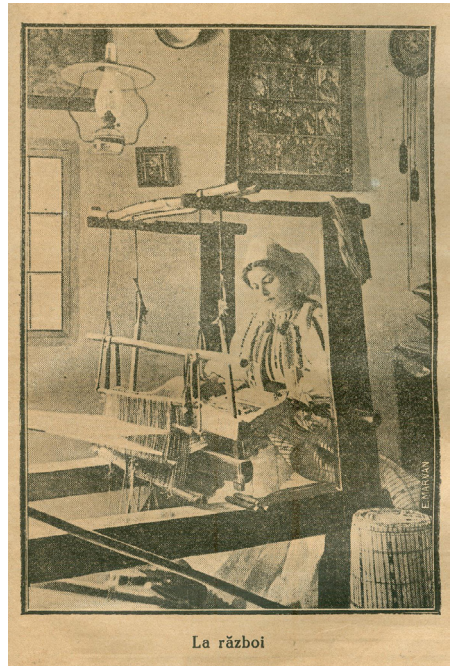


Fig. 7. La război

¹⁴ *Ibidem*, pag. 68

¹⁵ *Ibidem*, pag. 70, 71

¹⁶ *Ibidem*, pag. 77, 78, 79, 80



Fig. 8. Biserica lui Bucur Ciobanu

Nu putea lipsi din acest Calendar al plugarului subiectul legat de *tehnica agricolă nouă*, pe care o prezintă S. P. Radianu. Sunt abordate teme precum: îngrășămintele, mecanica agricolă, umezeala, temperatura, grindina și înghețul, în final selecția semințelor.¹⁷

Influența grânelor străine la noi în țară, este tratată cu multă atenție, cu bune și rele. Agricultură în Banat, Transilvania, Bucovina și Basarabia este analizată cu foarte multe detalii, specifice fiecărei regiuni. Și hergheliile din România Mare constituie un subiect interesant.

Viticultura din țara noastră este examinată de un mare specialist în acest domeniu, I. C. Teodorescu, care în final, vine și cu anumite propuneri pentru cultivarea și prelucrarea viței de vie.¹⁸ Pomii fructiferi și prelucrarea fructelor este abordată de D. I. Ștefănescu.

Coloniile germane din Dobrogea veche sunt analizate cu date recente de către D. Busuiocescu. „În afară de elementul curat românesc, care formează marea majoritate, populația Dobrogii-Vechi cuprinde în sine și elemente de naționalitate străină. Între acestea sunt și Germanii, care trăiesc sub formă de colonii și-i găsim răspândiți în diferite părți ale județelor Tulcea și Constanța. Coloniile germane sunt în general colonii de țărani și sunt în număr de 29, din care 22 în județul Constanța și 7 în județul

¹⁷ *Ibidem*, pag. 81, 82, 83, 84, 85, 86

¹⁸ *Ibidem*, pag. 146-151



Tulcea. Cele mai multe au fost înființate după anexarea Dobrogeii-Vechi. Coloniștii din Dobrogea au venit în cea mai mare parte din coloniile germane aflate în sudul Basarabiei și puțini din Cherson, Galiția și Germania.

Din totalul de 29 colonii, 13 sunt colonii curat germane, 13 locuiesc împreună cu românii, 2 cu tătarii și una cu ruși și români. Coloniile sunt în general mici și cuprind 600 de suflete din 100 de familii. Cea mai mare parte din coloniști sunt țărani proprietari de pământ. Gospodăriile coloniștilor germani pot fi socotite ca gospodării bogate. Ele se compun în general din curte, clădiri, inventar viu și mort. Ocupația principală a coloniștilor este agricultura, dar în 5 colonii este și lăptăria, alte trei se ocupă și de cultura viei.

Confesional se constată că 18 colonii sunt luterane, 8 catolice, una luterană-catolică, alta sabatiană și una baptistă. În 9 colonii sunt biserici și în 8 colonii sunt case de rugăciune.¹⁹

În lucrare se prezintă și un tabel mare legat de aceste colonii, care are mai multe rubrici precum: localitatea, originea coloniștilor, localitatea unde au emigrat, proprietate, profesie și confesiune. Sunt precizate și numărul total al germanilor - 9 452 din 1 639 de familii.²⁰

Complexitatea acestui subiect foarte bine tratat și generos ilustrat, ne determină să spunem că este o publicație deosebit de utilă celor din agricultură într-o perioadă imediat după Primul Război Mondial.

Cu siguranță, și următoarele numere ale publicației respectă tematicile abordate în numărul al doilea din 1922.

¹⁹ *Ibidem*, pag. 184-186

²⁰ *Ibidem*, pag. 186